

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΣΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Δικαστήριο: **ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ**

Τόπος: **ΑΘΗΝΑ**

Αριθ. Απόφασης: **1291**

Έτος: **2011**

Περίληψη

Δημόσια Δάση - Κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία -. Το δάσος είναι οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό επί της επιφανείας του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα πανίδα και χλωρίδα αποτελούν, με την αμοιβαία αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδρασή τους ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασο-βιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Στην έννοια του δάσους ή της δασικής έκτασης περιλαμβάνονται και οι εντός αυτών, οποιασδήποτε φύσεως, ασκεπείς εκτάσεις χορτολιβαδικές ή μη, βραχώδεις εξάρσεις και γενικά ακάλυπτοι χώροι, καθώς και οι πάνω από τα δάση ή τις δασικές εκτάσεις ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες των βουνών και οι άβατες κλυτίες αυτών. Κτήση κυριότητας επί κτημάτων του Δημοσίου με έκτακτη χρησικτησία για τον προς της ενάρξεως της ισχύος του ΑΚ χρόνο. Η κυριότητα αποκτάται και με χρησικτησία, κατά το β.ρ. δίκαιο, εφόσον η τριακονταετής καλόπιστη νομή συμπληρώθηκε μέχρι 11-9-1915 (βλ. και ΑΠ 501, 1167/11, 267, 840, 1416/10, 623, 1271, 1738, 2054/07). Η τριακονταετής νομή πρέπει να έχει συμπληρωθεί μέχρι και την 11-9-1915, ενώ από την ημερομηνία αυτή και εφεξής πράξεις νομής σε δημόσιο κτήμα δεν έχουν οποιαδήποτε αξία ως προς την απόκτηση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία, καθόσον αν δεν είχε επέλθει κτήση της κυριότητας μέχρι την παραπάνω ημερομηνία δεν μπορούσε να συμπληρωθεί ο χρόνος για χρησικτησία κατά το μετέπειτα χρονικό διάστημα.

Κείμενο Απόφασης

Αριθμός 1291/2011

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Γ' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Ελισάβετ Μουγάκου - Μπρίλλη, Αντιπρόεδρο, Χαράλαμπο Δημάδη, Σπυρίδωνα Μιτσιάλη, Δημήτριο Μαζαράκη και Χαράλαμπο Αθανασίου, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 9 Μαρτίου 2011, με την παρουσία και της γραμματέως Φωτεινής Σαμέλη, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Του αναιρεσειόντος: Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια Χριστίνα Διβάνη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ. Του αναιρεσιβλήτου: Α. Φ. του Α., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Παναγιώτη Τσιλιμινό.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 25-11-1996 αγωγή του ήδη αναιρεσιβλήτου, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Κυπαρισσίας. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 49/1997 μη οριστική 56/2000 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου, 82/2004 μη οριστική και 1/2008 οριστική του Εφετείου Καλαμάτας. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσεών με την από 15-9-2008 αίτησή του. Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο εισηγητής Αρεοπαγίτης Σπυρίδων Μιτσιάλης ανέγνωσε την από 23-2-2011 εισήγησή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου ζήτησε την απόρριψη της αίτησης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Ι. Παραδεκτά φέρονται για συζήτηση οι δύο πρώτοι λόγοι της από 15-9-2008 αίτησης αναίρεσης του Ελληνικού Δημοσίου κατά της 1/2008 απόφασης του Εφετείου Καλαμάτας μετά την έκδοση και κατάθεση στη γραμματεία του τελευταίου αντιγράφου της 1080/4-11-2008 θετικής γνωμοδότησης του

αρμόδιου (Δ) Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων αυτών (άρθρο 12 παρ. 1, 2 του ν. 2298/1995, όπως αντικαταστάθηκε αρχικά με το άρθρο 28 του ν. 2579/1998 και στη συνέχεια με το άρθρο 42 του ν. 2721/1991 που καταργήθηκε ήδη με το άρθρο 59 του ν. 3790/2009, έχει όμως εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση ως εκ του χρόνου άσκησης της αίτησης αναίρεσης. Κατά την ομόφωνη, όμως, γνώμη του πιο πάνω τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ο τρίτος λόγος της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης κρίνεται παραδεκτός μεν, αλλά αβάσιμος. Εφόσον, επομένως,λείπει η θετική γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως προς τον αμέσως πιο πάνω αναιρετικό λόγο, η αίτηση αναίρεσης δεν εισάγεται ως προς αυτόν (άρθρο 42 του ν. 2721/1999).

II. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 του β.δ/τος της 17-11/1-12-1836 "περί ιδιωτικών δασών" σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 2 και 3 του ίδιου διατάγματος αναγνωρίστηκε η κυριότητα του Δημοσίου επί των εκτάσεων που αποτελούσαν δάση, εκτός από εκείνες, οι οποίες πριν από την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα, ανήκαν σε ιδιώτες και των οποίων οι τίτλοι ιδιοκτησίας θα αναγνωρίζονταν από το Υπουργείο Οικονομικών, στο οποίο έπρεπε να υποβληθούν μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση του ανωτέρω διατάγματος, που έχει ισχύ νόμου. Έτσι, με τις προαναφερόμενες διατάξεις θεσπίστηκε υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μαχητό τεκμήριο κυριότητας επί των δασών, που προϋπήρχαν στα όρια του Ελληνικού Κράτους, κατά το χρόνο ισχύος του ανωτέρω διατάγματος, εφόσον δεν αναγνωρίστηκε η κυριότητα ιδιώτη κατά τη διαδικασία του ίδιου διατάγματος. Προϋπόθεση όμως του τεκμηρίου τούτου είναι η ύπαρξη δάσους κατά το χρόνο ισχύος του διατάγματος. Δάσος, κατά την έννοια των προαναφερομένων διατάξεων, θεωρείται κάθε έκταση εδάφους, η οποία καλύπτεται ολικά ή μερικά από άγρια ξυλώδη φυτά οποιωνδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, τα οποία προορίζονται για την παραγωγή ξυλείας ή και άλλων προϊόντων, σύμφωνα με τον ορισμό του δάσους, που περιέχεται στη διάταξη του άρθρου 1 του ν. ΑΧΝ/1888 "περί διακρίσεως και οριοθεσίας των δασών", η οποία περιλήφθηκε ως άρθρο 57 στο ν. 3077/1924 "περί δασικού κωδικός" και βασικά δεν διαφέρει από τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ 1 και 2 του ν. 998/1979. Ειδικότερα, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 998/1979, "ως δάσος νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, η οποία καλύπτεται εν όλω η σποραδικώς υπό αγρίων ξυλωδών φυτών οποιωνδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, αποτελούντων ως εκ της μεταξύ των αποστάσεως και αλληλεπιδράσεως οργανικήν ενότητα και η οποία δύναται να προσφέρει προϊόντα εκ των άνω φυτών εξαγόμενα, ή να συμβάλει εις την διατήρησιν της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας, ή να εξυπηρέτηση την διαβίωσιν του ανθρώπου εντός του φυσικού περιβάλλοντος" (άρθρο 3 παρ.1) και ως "δασική έκτασις νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, καλυπτόμενη υπό αραιάς ή πενιχράς, υψηλής ή θαμνώδους ξυλώδους βλαστήσεως, οιασδήποτε διαπλάσεως και δυναμένη να εξυπηρέτηση μίαν ή περισσοτέρας των εν τη προηγουμένη παραγράφω λειτουργιών" (άρθρο 3 παρ. 2). Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι το δάσος είναι οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό επί της επιφανείας του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα πανίδα και χλωρίδα αποτελούν, με την αμοιβαία αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδρασή τους ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δάσο-βιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει και όταν η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά. Κρίσιμη, επομένως, για την έννοια του δάσους και της δασικής έκτασης, είναι η οργανική ενότητα της δασικής (δενδρώδους ή θαμνώδους), βλάστησης, η οποία με τη συνύπαρξη της όλης δασογενούς χλωρίδας και πανίδας προσδίδει μόνη σε αυτό την ιδιαίτερη ταυτότητα ως δασικού οικοσυστήματος (Α.Ε.Δ 27/1997). Επίσης, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις, προκύπτει, ότι στην έννοια του δάσους ή της δασικής έκτασης περιλαμβάνονται και οι εντός αυτών, οποιασδήποτε φύσεως, ασκεπείς εκτάσεις χορτολιβαδικές ή μη, βραχώδεις εξάρσεις και γενικά ακάλυπτοι χώροι, καθώς και οι πάνω από τα δάση ή τις δασικές εκτάσεις ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες των βουνών και οι άβατες κλυτίες αυτών. Δεν ασκεί εξάλλου επιρροή στο πραγματικό γεγονός της δασικής μορφής του ακινήτου το ότι ορισμένα τμήματα αυτού κατά καιρούς εμφανίζονται χωρίς δασική βλάστηση. Τέλος στα δημόσια κτήματα, μεταξύ των οποίων και τα εθνικά δάση, ήταν επιτρεπτή η κτήση κυριότητας από ιδιώτη με έκτακτη χρησικτησία, σύμφωνα με τις έχουσες εφαρμογή, κατά το άρθρο 51 ΕισΝ.ΑΚ, για τον προς της ενάρξεως της ισχύος του ΑΚ χρόνο, διατάξεις των ν.8 παρ.1, κωδ. (7.39), ν. 9 παρ 1 πανδ. (50.14 ν.2 παρ. 20 πανδ. (41.4), ν.6 πανδ. (44.3), ν.76 παρ.1 πανδ. (18.1), ν.7 παρ.3 πανδ. (23.3), δηλαδή κατόπιν ασκήσεως νομής επί του δημοσίου κτήματος με καλή πίστη για χρονικό διάστημα μιας συνεχούς τριακονταετίας, δυναμένου εκείνου που χρησιδέσποζε να συνυπολογίσει στο χρόνο της δικής του νομής και το χρόνο νομής του δικαιοπαρόχου του, εφόσον είχε γίνει με νόμιμο τρόπο καθολικός ή ειδικός διάδοχος αυτού, ενώ, κατά το ίδιο δίκαιο, τα δημόσια κτήματα είχαν εξαιρεθεί από την τακτική χρησικτησία [σχ. διατάξεις των ν. 18, 24 παρ.1 Π (43.3), παρ.9 Εισ, (2.9), ν.2 κωδ (7.30), Βασ. (50.10)]. Οι διατάξεις αυτές δεν καταργήθηκαν με το μεταγενέστερο από 21 Ιουνίου 1837 νόμο "περί διακρίσεως κτημάτων", στο άρθρο 21 του οποίου ορίζεται ότι "ως προς τον τρόπο κτήσεως και διατηρήσεως της ιδιοκτησίας των δημοσίων πραγμάτων, εφαρμόζονται αι εν τω πολιτικώ νόμω περιεχόμεναι διατάξεις", επομένως και οι προαναφερόμενες διατάξεις του Βυζαντινορωμαϊκού δικαίου. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων με εκείνες των άρθρων 18 και 21 του ν. της 21-6/3-7-1837 "περί διακρίσεως δημοσίων κτημάτων" συνάγεται ότι η έκτατη χρησικτησία χωρεί, με τις προϋποθέσεις που εκτέθηκαν, και επί των δημοσίων κτημάτων, όπως είναι τα εθνικά δάση, εφόσον όμως η τριακονταετής νομή επί τούτων, κατά τις διατάξεις των ν.8 παρ.1 κωδ. (7.39), Βασ. 9. παρ.1 (50.14), είχε συμπληρωθεί μέχρι και της 11ης Σεπτεμβρίου 1915, όπως αυτό προκύπτει από τις διατάξεις αφενός του ν. ΔΞΗ/1912 και των διαταγμάτων "περί δικαιοστασίου", που εκδόθηκαν με βάση αυτόν από 12-9-1915 μέχρι και της 16-5-1926 και αφετέρου του άρθρου 21 του νδ της 22-4/16-5-1926 "περί διοικητικής αποβολής από των κτημάτων της Αεροπορικής Αμύνης", με τις οποίες

αναστέλλεται κάθε παραγραφή ή δικαστική προθεσμία σε αστικές διαφορές και απαγορεύτηκε οποιαδήποτε παραγραφή των δικαιωμάτων του Δημοσίου στα κτήματά του, άρα και η χρησικτησία επί τούτων (ΟΛ.ΑΠ 75/1987). Η απαγόρευση αυτή επαναλήφθηκε και από τις διατάξεις των άρθρων 2 και 4 του α.ν. 1539/1938 "περί προστασίας δημοσίων κτημάτων", με τις οποίες ορίζεται ότι επί των δημοσίων δασών θεωρείται νομέας το Δημόσιο, έστω και αν ουδεμία πράξη νομής ενήργησε επί αυτών και ότι τα επί των ακινήτων κτημάτων δικαιώματα του Δημοσίου δεν υπόκεινται σε καμία παραγραφή. Ενόψει των εκτεθέντων, προκείμενου για κτήματα του Δημοσίου, για την κτήση κυριότητας πάνω σε αυτά με έκτακτη χρησικτησία, πρέπει η τριακονταετής νομή να έχει συμπληρωθεί μέχρι και την 11-9-1915, ενώ από την ημερομηνία αυτή και εφεξής πράξεις νομής σε δημόσιο κτήμα δεν έχουν οποιαδήποτε αξία ως προς την απόκτηση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία, καθόσον αν δεν είχε επέλθει κτήση της κυριότητας μέχρι την παραπάνω ημερομηνία δεν μπορούσε να συμπληρωθεί ο χρόνος για χρησικτησία κατά το μετέπειτα χρονικό διάστημα. Περαιτέρω κατά τις διατάξεις των ν.8 παρ.1 κωδ.(7.39), ν.9 παρ.1 πανδ.(50.14), ν.2 παρ.20 πανδ. (41.4), ν.6 πανδ. (44.3), ν.76 παρ.1 (πανδ. 18.1), ν.7 παρ.3 πανδ. (23.3) του προϊσχύσαντος Βυζαντινορρωμαϊκού δικαίου, με τις οποίες κρίνεται η απόκτηση του δικαιώματος της κυριότητας πριν την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, κατά το άρθρο 51 του ΕισΝ.ΑΚ, μπορούσε να αποκτηθεί η κυριότητα ακινήτου με έκτακτη χρησικτησία, κατόπιν άσκησης νομής, ως τέτοιας νοούμενης της άσκησης σε αυτό εμφανών και συνεχών πράξεων, που προσιδιάζουν στη φύση του ακινήτου και εκδηλώνουν βούληση εξουσίσεως του νομέα πάνω στο ακίνητο, όπως είναι η καλλιέργεια τούτου, με καλή πίστη, ήτοι με την ειλικρινή πεποίθηση του νομέα ότι με την κτήση της νομής του πράγματος δεν προσβάλλει κατ' ουσίαν το δικαίωμα κυριότητας τρίτου, γεγονός που συνάγεται από το δικαστήριο της ουσίας, ενόψει της φύσης, της καλής πίστης ως ενδιάθετης κατάστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις των ν.20 παρ.12 πανδ. (5.8), 27 πανδ. (18.1), και διάνοια κυρίου για χρονικό διάστημα μίας συνεχούς τριακονταετίας, εκείνος δε που χρησιδέσποζε, μπορούσε να συνυπολογίσει στο χρόνο της δικής του νομής και το χρόνο όμοιας νομής του δικαιοπαρόχου του, εφόσον είχε γίνει με νόμιμο τρόπο καθολικός ή ειδικός διάδοχος αυτού. Ακόμη, από τις διατάξεις των άρθρων 974, 1045 και 1051 ΑΚ προκύπτει, ότι υπό την ισχύ του Αστικού Κώδικα (23-2-1946) για την κτήση της κυριότητας ακινήτου με έκτακτη χρησικτησία, απαιτείται άσκηση νομής επί συνεχής εικοσαετίας, με τη δυνατότητα εκείνου που απέκτησε τη νομή αυτού με καθολική ή με ειδική διαδοχή να συνυπολογίσει στο χρόνο της δικής του νομής και το χρόνο νομής του δικαιοπαρόχου του. Παράλληλα από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων με εκείνες των άρθρων 976-979 του ΑΚ συνάγεται ότι νομή είναι η φυσική εξουσία επί του πράγματος, που ασκείται με διάνοια κυρίου, απαιτουμένης, έτσι, για τη θεμελίωση αυτής, της συνδρομής δυο στοιχείων, ήτοι της φυσικής εξουσίας επί του πράγματος και της βούλησης εξουσίσεως τούτου με διάνοια κυρίου, το οποίο τελευταίο στοιχείο συντρέχει, όταν κάποιος κατέχει το πράγμα ως κύριος. Άσκηση δε νομής επί ακινήτου, που οδηγεί στην κτήση κυριότητας αυτού με χρησικτησία αποτελούν οι υλικές και εμφανείς πράξεις πάνω σε αυτό, που προσιδιάζουν στη φύση και στον προορισμό του και είναι δηλωτικές εξουσίσεως αυτού με διάνοια κυρίου, δηλαδή με τη θέληση να το έχει δικό του, όπως είναι η καλλιέργεια αγροτεμαχίου, η εκμίσθωσή του, η χρησιμοποίησή του ως βοσκότοπου, η επίβλεψη, η επίσκεψη και η επιμέλεια του καθαρισμού του.

Επίσης από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει, ότι λόγος αναίρεσης για ευθεία παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου ιδρύεται, αν αυτός δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της εφαρμογής του ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, αντίστοιχα δε, όταν στην ελάσσονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου τα πραγματικά περιστατικά ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται με βάση το πραγματικό κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλλθηκε ή την άρνησή της. Τέλος κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ, η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση, όταν στο αιτιολογικό, που συνιστά την ελάσσονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού, δεν αναφέρονται καθόλου ή αναφέρονται ανεπαρκώς ή αντιφατικώς τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στήριξε την κρίση του επί ζητήματος με ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και, έτσι, δεν μπορεί να ελεγχθεί, αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, συνέτρεχαν ή όχι οι όροι του κανόνα ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκε. Αντίθετα, η απόφαση δεν στερείται νόμιμης βάσης, όταν οι πιο πάνω ελλείψεις αφορούν την εκτίμηση των αποδείξεων (άρθρο 561 παρ.1 Κ.Πολ.Δ.) και, ειδικότερα, αναφέρονται στην ανάλυση, στάθμιση και αξιολόγηση του πορίσματος που εξάγεται από αυτές, αρκεί μόνο το πόρισμα να εκτίθεται με σαφήνεια (ΟΛ.ΑΠ 24/1992).

Στην προκείμενη περίπτωση, με το δεύτερο λόγο της αναίρεσης (ο οποίος προτάσσεται), προβάλλεται η από τον αριθμό 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ πλημμέλεια, γιατί το Εφετείο με ανεπαρκείς αιτιολογίες δέχθηκε την ένδικη αναγνωριστική κυριότητας ακινήτου αγωγή του αναιρεσιβλήτου ως και κατ' ουσία βάσιμη και, έτσι, στέρησε την απόφασή του από την νόμιμη βάση της. Το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, δέχθηκε τα ακόλουθα: "Δυνάμει του νόμιμου μεταγεγραμμένου υπ' αριθ. .../10-10-1979 διανεμητηρίου συμβολαίου του Συμβολαιογράφου Αυλώνος, ο ενάγων και ήδη αναιρεσιβλήτος και τα δύο αδέρφια του Γ. Φ. και Ε. συζ. Δ. Π., διένειμαν μεταξύ τους κατ' ισομοιρία κληρονομιαίο πατρικό ακίνητο, επιφανείας 100 περίπου στρεμμάτων, που βρίσκεται στη θέση ... και συνορεύει ανατολικά με ιδιοκτησίες Η. Μ. και Κ., δυτικά επί πλευράς μήκους 280 μέτρων περίπου με την ακτή της θάλασσας, βόρεια με ιδιοκτησία Α. Ν. και νότια με ιδιωτικό δρόμο και πέραν αυτού με ιδιοκτησίες Μ. Δ. Γ.. Το διανεμηθέν ακίνητο αναφέρεται στο διανεμητήριο συμβόλαιο ως χέρσος και ακαλλιέργητος αγρός, περιήλθε δε στους ανωτέρω από κληρονομιά του πατέρα τους Α. Φ. που απεβίωσε το έτος 1943. Από την ανωτέρω διανομή ο ενάγων έλαβε το νοτιότερο τμήμα του όλου, μέσα στο οποίο υπήρχε επιχωμένο και κατεστραμμένο πηγάδι, έχει έκταση 28.672 τετρ. μέτρων και

συνορεύει ανατολικά επί πλευράς μήκους 93 μέτρων περίπου με ιδιοκτησία Μ., δυτικά επί πλευράς μέτρων 91,20 με παραλιακή οδό πλάτους 10 μέτρων και πέραν αυτής με την ακτή της θάλασσας, βόρεια επί πλευράς μήκους 300,50 μέτρων με ιδιοκτησία νυν Η. (πρώην Φ.) και νότια επί πλευράς μέτρων 306,50 περίπου με ιδιωτικό δρόμο πλάτους 3 μέτρων και πέραν αυτού με ιδιοκτησία Μ. και Δ. Γ.. Την ενιαία ευρύτερη έκταση των 100 στρεμμάτων νεμόταν καλόπιστα με διάνοια κυρίου προ του έτους 1880 εξαγοράς από προηγούμενο κύριο, τον Α. Μ., ο παππούς του ενάγοντος Α. Φ., ο οποίος εκμεταλλευόταν τα πρόσφορα τμήματά της καλλιεργητικά, μέχρι το θάνατό του μετά το έτος 1918. Από το θάνατο αυτού και εφεξής η νομή του ανωτέρω ακινήτου παραχωρήθηκε στη σύζυγό του Ε. χήρα Α. Φ., από τον τελευταίο, δυνάμει του νόμιμα μεταγραφμένου υπ' αριθ. .../1918 συμβολαίου δωρεάς αιτία θανάτου του Συμβολαιογράφου Εράνης Γ. Κτενά, και έκτοτε αυτή το νεμόταν καλόπιστα με διάνοια κυρίας συνεχώς μέχρι το θάνατό της (προ του έτους 1946). Μετά το θάνατο της Ε. χήρας Α. Φ. φυσική εξουσία επί του ανωτέρω ακινήτου με διάνοια κυρίου άσκησε καλόπιστα ο γιος της Α. Φ., πατέρας του ενάγοντος, ως νομέας της κληρονομιάς της μητέρας του συνεχώς μέχρι το θάνατό του, το έτος 1943. Στη συνέχεια μετά το θάνατο του Α. Φ. η νομή του ακινήτου περιήλθε στον ενάγοντα και τους δύο αδελφούς του, που ως συννομείς της κληρονομιάς του τελευταίου σιωπηρά αναμίχθηκαν σ' αυτή και υπό την ως άνω ιδιότητα τους άσκησαν επ' αυτού συνεχώς καλόπιστη (μέχρι 23/2/46) διανοία συγκυρίων συνννομή μέχρι το έτος 1979 που διένειμαν το ενιαίο αυτό ακίνητο μεταξύ τους και έκτοτε ο ενάγων νεμήθηκε αποκλειστικά το λαχόν σ' αυτόν εδαφικό τμήμα των 28.672 τ. μέτρων με διάνοια κυρίου συνεχώς μέχρι την άσκηση της ένδικης αγωγής, καθιστάμενος κύριος αυτού του τμήματος του ακινήτου με έκτακτη χρησικτησία, προσμετρώντας στον ίδιο χρόνο νομής και τη νομή των αμέσων και απωτέρων δικαιοπαρόχων του, ως τέτοιας νοούμενης της ασκήσεως σ' αυτό, όπως και στην ευρύτερη έκταση, εκ μέρους των τελευταίων, αλλά και του ιδίου επί μία τουλάχιστον εκατονταετία μέχρι την άσκηση της αγωγής, εμφανών διακατοχικών πράξεων δηλωτικών της προθέσεως εξουσιάσεως αυτών ως νομέων πάνω στο ακίνητο και συγκεκριμένα καλλιέργεια αυτού με σταφίδα (μέχρι το έτος 1940), με δημητριακά και κηπευτικά, χρησιμοποίησή του ως βοσκότοπο, εκμίσθωσή του τμηματικά σε τρίτους μετά το έτος 1940 για βοσκή. Το ότι τόσο το επίδικο κατά το μεγαλύτερο μέρος του (όσο και το υπόλοιπο ευρύτερο τμήμα) ήταν ανέκαθεν πρόσφορο για γεωργική και αγροτική εκμετάλλευση ενισχύεται και από το γεγονός της υπάρξεως ερειπίων κατοικίας και κατεστραμμένου πηγαδίου μέσα σ' αυτό. Ας σημειωθεί εδώ ότι δεν αποδείχθηκε πως το επίδικο ακίνητο, αλλά και η μείζων έκταση στην οποία αυτό ανήκει, υπήρξε, προ της Ελληνικής Ανεξαρτησίας, ιδιωτική περιουσία των Οθωμανών ή κτήση του Τουρκικού Κράτους ή απετέλεσε βοσκότοπο ή λειβάδι για την επικαρπία του οποίου ουδείς παρουσίασε "ταπίο" της Τουρκικής Εξουσίας. Αντίθετα αποδείχθηκε ότι εντός του επιδικού εδαφικού τμήματος των 28.672 τετρ. μέτρων υφίστανται τρία (3) επιμέρους τμήματα επιφανείας πέντε (5) στρεμμάτων το πρώτο, χιλίων εξακοσίων (1600) τετρ. μέτρων το δεύτερο και δύο χιλιάδων εξακοσίων (2.600) τετρ. μέτρων το τρίτο, τα οποία ανέκαθεν φιλοξενούσαν άγρια ξυλώδη φυτά (σχίνα, πουρνάρια, αγριλιές, ασπάλαθα), απ' τα οποία μπορούν να εξαχθούν δασικά προϊόντα. Γι' αυτά τα επιμέρους τρία εδαφικά τμήματα όπως αποδείχθηκε, ουδείς μέχρι την έναρξη της ισχύος του Β.Δ/τος 17/29-11-1836 "περί ιδιωτικών δασών" και εντός έτους απ' αυτή εμφανίσε τίτλους ιδιοκτησίας προκειμένου να επιτύχει την αναγνώριση της κυριότητας του σ' αυτά. Από το από 18/3/97 σχεδιάγραμμα του Δασολόγου Σ. Π. σε συνδυασμό με την αντίστοιχη έκθεση φωτοερμηνείας του, αλλά και από τις προσκομιζόμενες αεροφωτογραφίες των ετών 1945 και 1965 της συγκεκριμένης περιοχής ως και τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων του ενάγοντος προκύπτει ότι το πρώτο εδαφικό τμήμα των 5.000 τετρ. μέτρων που βρίσκεται στο δυτικό άκρο του επιδικού και εφάπτεται της παραλιακής οδού πλάτους 10 μ. ουδέποτε αποτέλεσε δημόσιο δάσος, αλλά ανέκαθεν λόγω της βραχύδους υψής του χρησιμοποιείτο απ' τους απώτερους δικαιοπαρόχους του ενάγοντος ή τους μισθωτές αυτών για τη βόσκηση των ζώων τους. Άλλωστε η υπάρχουσα στο δυτικότερο άκρο αυτού σειρά καλαμιών δεν θα είχε λογικά λόγο υπάρξεως, αν πράγματι πρόκειτο για εθνικό δάσος του οποίου η αυτοφυής βλάστηση δεν έχει ανάγκη προστασίας από την αλμύρα της θάλασσας. Ας σημειωθεί εδώ ότι το εκδοθέν από το Δασάρχη Κυπαρισσίας υπ' αρ. 14/87 Πρωτόκολλο Διοικητικής Αποβολής που αναφέρεται στο επιμέρους αυτό εδαφικό τμήμα αλλά και σε συνεχόμενη ευρύτερη έκταση, συνολικού εμβαδού 9 στρεμμάτων, έχει ήδη ακυρωθεί με την υπ' αριθ. 17/88 απόφαση του Ειρηνοδικείου Εράνης κατά της οποίας δεν προέκυψε τυχόν άσκηση ενδίκου μέσου. Το δεύτερο επιμέρους εδαφικό τμήμα των 1.600 τετρ. μέτρων βρίσκεται στο μέσον σχεδόν του επιδικού, παρουσιάζει δασική μορφή και φιλοξενεί ξυλώδη φυτά μεγάλης αναπτύξεως. Το τρίτο επιμέρους εδαφικό τμήμα των 2.600 τετρ. μέτρων βρίσκεται στο νοτιοανατολικό σημείο του επιδικού και διαθέτει άγρια ξυλώδη φυτά σε μεγάλο ύψος και πυκνότητα και συνεπώς θεωρείται δασική έκταση. Γι' αυτά τα δύο επιμέρους τμήματα δεν ακολουθήθηκε από κανένα αρμοδίως και εμπροθέσμως η προαναφερθείσα σχετική διαδικασία του άρθρου 3 παρ.1 του Β.Δ/τος 17/29.11.1836 και κατά συνέπεια θεωρούνται αδιαφιλονίκητες εθνικές δασικές εκτάσεις. Πλην όμως, όπως αποδείχθηκε, τα δύο επιμέρους εδαφικά τμήματα τα οποία, αν και εμφάνιζαν ανέκαθεν λογγώδη μορφή, εντούτοις περικλείοντο από το υπόλοιπο αγροτικό τμήμα της ευρύτερης εκτάσεως, τα νέμονταν καλόπιστα δηλαδή με την ειλικρινή πεποίθηση αυτών ότι με τη κτήση της νομής τους δεν προσβάλουν κατ' ουσία ουδέν δικαίωμα κυριότητας άλλου, με διάνοια κυρίων οι απώτεροι δικαιοπάροχοι του ενάγοντος και συγκεκριμένα ο παππούς του ενάγοντος Α. Φ. πολύ προ του έτους 1880 μέχρι το έτος 1918 που με το νόμιμα μεταγραφμένο υπ' αριθ. .../1918 συμβόλαιο δωρεάς αιτία θανάτου μεταβίβασε τη νομή αυτών μαζί με τη συνεχόμενη καλλιεργούμενη υπόλοιπη έκταση με την οποία αποτελούσαν ενιαίο ακίνητο στη σύζυγο του Ε. (γιαγιά του ενάγοντος) και ασκούσε σ' αυτά τις προσιδιάζουσες στη φύση τους διακατοχικές πράξεις και δη τα επέβλεπε, τα επισκεπτόταν, επιμελείτο του καθαρισμού τους, χρησιμοποιούσε αυτά για βοσκότοπους και καλλιεργούσε τμηματικά σ' αυτά περιορισμένης εκτάσεως κηπευτικά προϊόντα. Κι έτσι αυτός μέχρι τις 11-9-1915 κατέστη κύριος τούτων με έκτακτη χρησικτησία

σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες διατάξεις του Β.Ρ. Δικαίου. Από του θανάτου του Α. Φ. την αυτή ως άνω διάνοια κυρίας νομή ασκούσε επί των ανωτέρω δύο επιμέρους τμημάτων μαζί με τη λοιπή αγροτική έκταση που τα περιέβαλε και ενεργούσε επί τούτων τις αυτές ως άνω διακατοχικές πράξεις η σύζυγός του Ε. Φ. με καλή πίστη μέχρι το θάνατο της (πριν από τις 23/2/1946) και στη συνέχεια ο πατέρας του ενάγοντος, Α. Φ., από το θάνατο της τελευταίας μέχρι το έτος 1943 που πέθανε ο ίδιος και μετέπειτα τα τρία τέκνα αυτού-μεταξύ των οποίων και ο ενάγων-που ασκούσαν από κοινού κατ' ισομοιρία σύννομη διάνοια συγκυρίων επ' αυτών (τμημάτων), ενεργώντας σ' αυτά τις ίδιες ως άνω διακατοχικές πράξεις με καλή πίστη μέχρι τις 23/2/1946, έκτοτε δε ανεξάρτητα από καλή πίστη, και κατ' αυτό τον τρόπο κατέστησαν μέχρι το έτος 1966 συγκύριοι εξ αδιαιρέτου τούτων κατά ποσοστό 1/3 έκαστος". Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο έκρινε, ότι η ένδικη αναγνωριστική κυριότητας του επιδίκου ακινήτου αγωγή του αναιρεσίβλητου έπρεπε να γίνει δεκτή ως κατ' ουσίαν βάσιμη.

Ακολούθως, απέρριψε κατ' ουσίαν την έφεση του εναγομένου και ήδη αναιρεσειόντος Ελληνικού Δημοσίου κατά της πρωτόδικης απόφασης που είχε κρίνει ομοίως. Κρίνοντας, έτσι, το Εφετείο, του οποίου το αποδεικτικό πόρισμα εκτίθεται με σαφήνεια, διέλαβε πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες ως προς τα ουσιώδη ζητήματα ότι ο αναιρεσίβλητος και οι δικαιοπάροχοί του νεμήθηκαν το επίδικο ακίνητο, ως τμήμα μεγαλύτερης έκτασης 100 στρεμμάτων, ασκήσαντες τις προσιδιάζουσες στη φύση του πράξεις νομής (καλλιέργεια με σταφίδα, δημητριακά, κηπευτικά, εκμίσθωση τμημάτων του σε τρίτους, χρησιμοποίησή του ως βοσκότοπου, τα δε έχοντα λογγώδη μορφή τμήματα αυτού με επίβλεψη, επίσκεψη και καθαρισμό τους) με τα προσόντα της έκτακτης χρησικτησίας και ειδικότερα νεμήθηκαν με διάνοια κυρίου το επίδικο με καλή πίστη διαδοχικά ο Α. Φ., παππούς του ενάγοντος, τουλάχιστον από το έτος 1880 έως το έτος 1918, δηλαδή για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο της 30ετίας και μέχρι τις 11-9-1915, κατόπιν η σύζυγός του Ε. Φ. (γιαγιά του ενάγοντος) μέχρι το θάνατό της, στη συνέχεια ο πατέρας του ενάγοντος Α. Φ. και μέχρι το θάνατό του το έτος 1943, στη συνέχεια επίσης τα τρία τέκνα του (μεταξύ των οποίων και ο ενάγων) μέχρι μεν τις 23-2-1946, καλόπιστα, δηλαδή με την ειλικρινή πεποίθηση ότι δεν προσβάλλουν κατ' ουσίαν δικαίωμα κυριότητας τρίτου, έκτοτε δε ανεξάρτητα από καλή πίστη, και μέχρι το έτος 1979, οπότε συντάχθηκε το .../1979 διανεμητήριο συμβόλαιο με το οποίο ο ενάγων και τα δυο αδέρφια του διένειμαν την αρχική ενιαία έκταση των 100 στρεμμάτων, έκτοτε δε νεμήθηκε με διάνοια κυρίου το επίδικο μόνος του ο ενάγων και μέχρι την άσκηση της αγωγής (Δεκ. 1996). Επίσης, πλήρεις και σαφείς αιτιολογίες περιέχει η προσβαλλόμενη απόφαση και ως προς την καλή πίστη, των δικαιοπαρόχων του αναιρεσίβλητου, αφού, σύμφωνα με τις παραδοχές της, στον απώτατο δικαιοπάροχο του αναιρεσίβλητου Α. Φ. η μεγαλύτερη έκταση περιήλθε κατόπιν αγοράς της από τον προηγούμενο κύριο της Α. Μ. ακολούθως, στην Ε. χήρα Α. Φ. με το .../1918 συμβόλαιο δωρεάς αιτία θανάτου και στη συνέχεια στον γιο της Α. Φ., ως κληρονόμο της, περιστατικά, που στη συγκεκριμένη περίπτωση, δικαιολογούν την ειλικρινή πεποίθηση των ανωτέρω ότι απέκτησαν την κυριότητα της ενιαίας ευρύτερης έκτασης χωρίς να προσβάλλουν την κυριότητα τρίτου. Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναίρεσης ως προς τις πιο πάνω αιτιάσεις του, είναι αβάσιμος. Εξάλλου με τον ίδιο ως άνω λόγο προβάλλεται η αιτίαση, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν δικαιολογεί επαρκώς γιατί, παρά την παραδοχή της, ότι το εκ 5 στρεμμάτων τμήμα του επιδίκου ακινήτου έχει βραχώδη υφή και συνεχεται με δασικές εκτάσεις, δεν δέχθηκε την ιδιότητά του ως δάσους. Όπως όμως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο κατέληξε στην παραπάνω κρίση του, λαμβάνοντας υπόψη το από 18-3-1997 σχεδιάγραμμα του δασολόγου Σ. Π., τις αεροφωτογραφίες των ετών 1945 και 1965 και τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων. Επομένως ο ερευνώμενος ανααιρετικός λόγος αφορά εκτίμηση των αποδείξεων, γι' αυτό και είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος (άρθρο 561 παρ. 1 ΚΠολΔ). Τέλος, με τον πρώτο λόγο της αναίρεσης προσάπτεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ πλημμέλεια, γιατί το Εφετείο, με το να δεχθεί, ότι ο ενάγων έγινε κύριος του επιδίκου με έκτακτη χρησικτησία και ότι ο απώτατος δικαιοπάροχός του Α. Φ. διέθετε τον αναφερόμενο στην προσβαλλόμενη απόφαση νόμιμο τίτλο και άρα ο ίδιος ενέμετο καλόπιστα την ενιαία ευρύτερη έκταση "εφήρμοσε τις περί εκτάκτου χρησικτησίας διατάξεις χωρίς να αξιολογήσει και εφαρμόσει το στοιχείο της καλής πίστης" και, έτσι, παραβίασε τις διατάξεις του προϊσχύσαντος Β.Ρ.Δ που αναφέρονται στη μείζονα σκέψη. Ο ερευνώμενος αυτός ανααιρετικός λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, αφού με βάση εκείνα που δέχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και, έτσι, που έκρινε το Εφετείο, δεν παραβίασε τις προαναφερόμενες στη μείζονα σκέψη διατάξεις του Β.Ρ.Δ. που αφορούν την έκτακτη χρησικτησία, εκείνες του Β.Δ της 16-1-1836 "περί ιδιωτικών δασών" και τις διατάξεις των άρθρων 974, 1045 και 1051 ΑΚ, κρίνοντας ειδικότερα και ότι οι δικαιοπάροχοι του αναιρεσίβλητου άσκησαν τις αναφερόμενες πράξεις νομής με καλή πίστη.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 15-9-2008 αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου για αναίρεση της 1/2008 απόφασης του Εφετείου Καλαμάτας.

Καταδικάζει το αναιρεσειόν στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων του αναιρεσίβλητου, τα οποία ορίζει σε τριακόσια (300) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 3 Μαΐου 2011.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 21 Ιουλίου 2011.

Πρόεδρος: Ελισάβετ Μουγάκου-Μπρίλλη

Δικηγόροι: Χριστίνα Διβάνη (ΝΣΚ), Παναγιώτης Τσιλιμιδός

Εισηγητές: Σπυρίδων Μιτσιάλης

Μέλη: Χαράλαμπος Δημάδης, Δημήτριος Μαζαράκης, Χαράλαμπος Αθανασίου

Λήμματα: Δημόσια Δάση ,Κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Δημοσίευση: ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΣΑ **Ετος:** 2012 **Τόμος:** 60 **Σελ.:** 663
ΝΟΜΙΚΟ ΒΗΜΑ
